

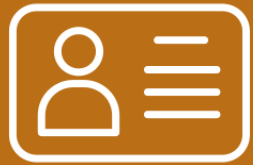

Uitkomsten enquête naar de effecten van bibliotheektransformaties

Sylke Clemens
Cor Wijn

FEBRUARI 2024

Effecten van transformatie naar cultuurcluster

13%
meer leden

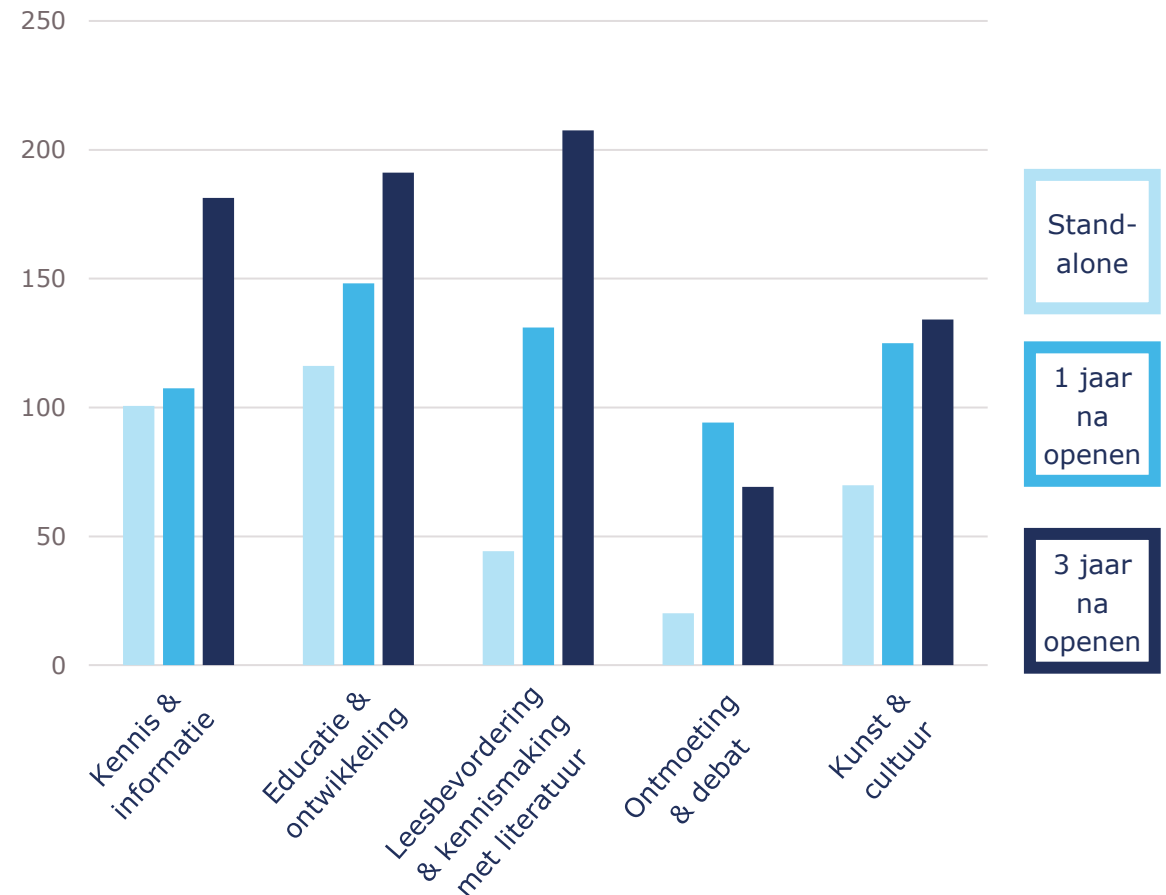

76%
meer bezoeken

15%
meer activiteiten

Gemiddeld aantal activiteiten per categorie per jaar

Een bibliotheektransformatie heeft positieve uitwerking op het aantal activiteiten, leden en bezoeken

Respons

De uitvraag is gestuurd naar 15 verschillende bibliotheken die in de afgelopen jaren de overgang naar een multifunctioneel gebouw hebben gemaakt. Hiervan hebben 8 organisaties de vragenlijst volledig ingevuld. De overige organisaties beschikten niet (meer) over de historische gegevens door de overgang naar een ander ict-systeem, hadden geen tijd en capaciteit om deze aan te leveren of vonden dat zij niet pasten binnen het frame van een multifunctionele organisatie. Bij organisaties die te maken hadden met een specifieke of ingewikkelde situatie (denk aan gemeentelijk herindelingen of diverse verhuizingen), zijn we in gesprek gegaan om gezamenlijk de beschikbare gegevens te bespreken. Deze inzichten hebben we indien mogelijk toegevoegd aan de dataset.

Corona

De coronaperiode had tot gevolg dat de organisaties een aanzienlijke periode hun deuren moesten sluiten. Dit heeft uiteraard impact op het aantal activiteiten en bezoeken gehad (dit effect is minder terug te zien bij het aantal bibliotheekleden). Bij een aantal organisaties is dit terug te zien in de dataset. Dit is het geval wanneer het meetmoment van één en drie jaar na openen in

de coronaperiode viel. Opvallend is dat ondanks deze plotselinge daling in aantallen bezoekers en activiteiten, er in vergelijking met toen deze organisaties nog stand-alone bibliotheken waren, er in totaal toch een stijging te zien is.

Conclusie

Op basis van de verzamelde data kunnen we stellen dat er duidelijke stijgingen zichtbaar zijn. Dit geldt vooral voor het aantal bezoeken (+ 76%!) en activiteiten en in mindere mate voor de ledenaantallen. Ook zien we dat de aard van de activiteiten enigszins verandert. Op de volgende pagina's is dit verder uitgewerkt.

Gemiddelde stijging per categorie

Bibliotheekleden

- In totaal is het aantal bibliotheekleden drie jaar na openen gestegen met gemiddeld **13%** ten opzichte van toen de bibliotheek nog stand-alone was.
- Dat het gemiddelde een stijging laat zien, komt vooral door het eerste jaar na openen. In de jaren erna is er een kleine daling te zien. Drie jaar na openen is het aantal bibliotheekleden t.o.v. één jaar na openen gedaald met gemiddeld 5%. Deze (lichte) daling bij de door ons bevraagde bibliotheken sluit aan bij de landelijke neergaande lijn van de afgelopen jaren: ten opzichte van 2019 is het aantal lidmaatschappen met 5% gedaald.

Bezoeken

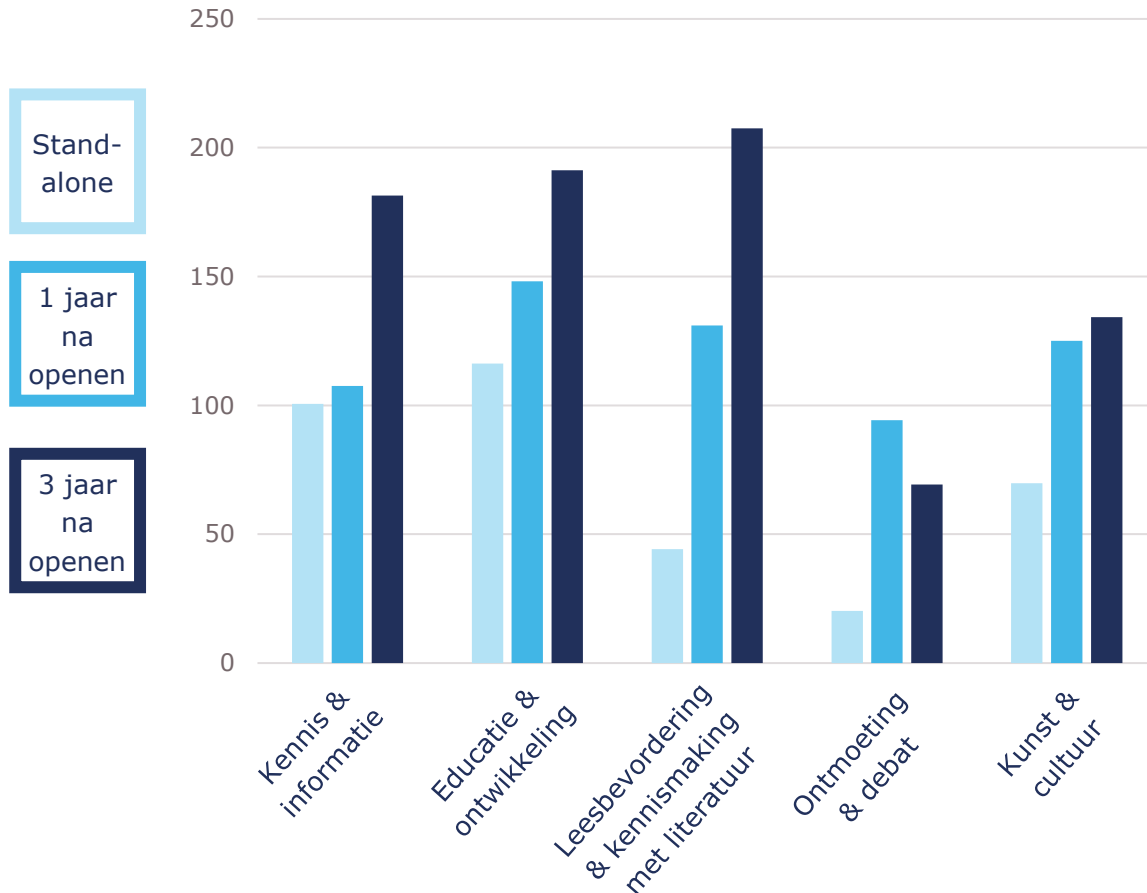
- Het bezoekaantal stijgt significant. Drie jaar na openen zijn er gemiddeld **76%** meer bezoeken. Als een uitschieter wordt meegerekend, dan komt dit percentage uit op 96%.
- Er zijn grote verschillen te zien tussen de verschillende organisaties in het moment waarop het aantal bezoeken is gestegen. Bij een aantal organisaties is dit een constante stijging, bij een aantal anderen schoot dit pas omhoog drie jaar na openen.
- Natuurlijk hebben de organisaties te maken gehad met de coronajaren. Hierdoor zijn er een aantal dalingen te zien. Maar ondanks zo'n tijdelijke daling in bezoeken, is er uiteindelijk bij nagenoeg alle organisaties een behoorlijke stijging waarneembaar.

Activiteiten

- Gemiddeld steeg het aantal activiteiten met **15%** drie jaar na openen. Bij één organisatie was er een hele grote stijging te zien (van maar liefst 1009%). Dit staat niet in verhouding met de resultaten van de andere organisaties, maar reken je deze mee dan komt de gemiddelde stijging uit op 214%.
- Het aantal activiteiten stijgt met name in het eerste jaar na openen. De jaren daarna blijft het aantal redelijk stabiel.
- Op de volgende pagina's gaan we dieper in op de verschillende categorieën activiteiten.

Het aantal activiteiten stijgt in elke categorie

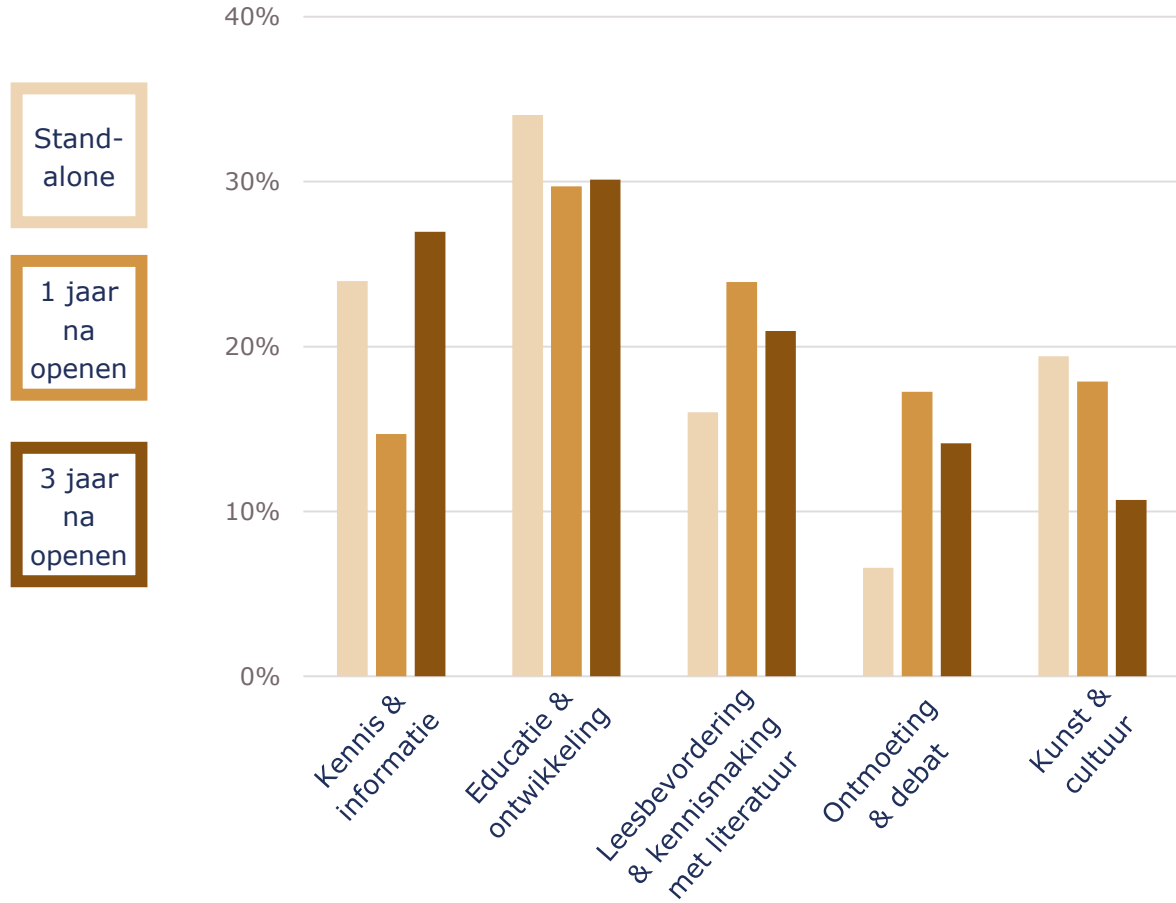
Figuur 2. Gemiddeld aantal activiteiten per categorie

- Figuur 2 laat het gemiddeld aantal activiteiten zien op drie momenten. NB: deze categorieën zijn gebaseerd op de jaarlijkse verplichte uitvraag t.b.v. de Bibliotheekmonitor
- In het figuur is af te lezen dat het aantal activiteiten in alle categorieën drie jaar na het openen van de MFO zijn toegenomen. Bij *ontmoeting & debat* is er in het eerste jaar een enorme stijging te zien, deze vlakt in de jaren daarna af.
- Met name de activiteiten rondom *leesbevordering & kennismaking met literatuur* stijgen. Dit geldt voor nagenoeg alle organisaties (en wordt dus niet veroorzaakt door een enkele uitschieter).
- Op de volgende pagina geven we een relatieve verdeling van de activiteiten weer.

De aard van de activiteiten verandert

Figuur 3. **Relatieve verdeling van de activiteiten**

- Omdat we zowel kleinere als grotere organisaties hebben bevestigd, loopt het aantal activiteiten per organisatie uiteen. Daarom laten we in figuur 3 ook de relatieve verdeling van de activiteiten zien. Hiermee is te zien welke activiteiten relatief meer of minder worden uitgevoerd na de transformatie.
- In het figuur is af te lezen dat er drie jaar na openen relatief minder activiteiten worden uitgevoerd op *educatie & ontwikkeling* en (aanzienlijk) minder op *kunst & cultuur*. Let op: dit zijn relatieve getallen. Figuur 2 op de voorgaande pagina laat zien dat de activiteiten in absolute zin zijn gestegen.
- De andere categorieën laten een stijging zien. Met name activiteiten rondom *leesbevordering & kennismaking met literatuur* en activiteit rondom *ontmoeting & debat* worden relatief meer uitgevoerd.
- Het eerste jaar na openen is er een behoorlijke daling te zien in de categorie *Kennis & informatie*. Er worden dan dus relatief minder van deze activiteiten uitgevoerd. In de jaren erna stijgt dit aandeel weer.